

2.6.2. BERDINTASUNA

BERDINTASUNA

Iruñeko Udalaren Osoko Bilkurak 2016ko apirilaren 7an onetsitako **III. Berdintasun Planak** jarraipena eman nahi die aurreko planen baitan hasitako ekintzei, emakumeek eta gizonen bizitza publikoaren eta pribatuaren eremu guztietan aukera berdinak izanen dituzten hiri baten garapena sustatzeko.

Planean ezarrita daude emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako politika publikoa garatzeko ardura duten udal-alor eta zinegotzigo guztiek bete beharreko jarraibideak. Horrenbestez, agiri estrategikoa da eta lan-esparruak eta helburuak ezarri ditu, horien bidez udaleko administrazioarako eta udal-kudeaketarako alor guztiak inplikatzeko.

Planak, aurreikusitako lau esku-hartze esparruak bildu ditu, bai eta [Nafarroako Gobernuaren ibilbidea udaleko berdintasun-alorren lana Planifikatzeko, Kudeatzeko eta Ebaluatzeko](#). 10 ildo estrategiko ere (IE). Esparru bakoitzean zehazten dira helburu orokorrak (HO), helburu zehatzak (HZ) eta proposatutako jarduketak. Urteko planen bidez garatzen da, batetik, udal-alorretan onetsitako aurrekontuen bitartez eta, bestetik, Planaren lau esparruetan jarduketak garatzen dituzten zeharkako proiektu komunak bitartez.

- Gobernantza eta berdintasunaren aldeko konpromiso politikoa
- Emakumeak ahalduntzea eta balio-alaketa
- Zainketa-lanak eta erantzunkidetasuna bizitzaren jasangarritasunerako gakotzat aitortzea
- Emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitza hiri seguruan

III. Planaren indarraldia 2022rako zegoen pentsatua baina haren aplikazioa 2023an ere mantenduko da, IV. Berdintasun Plana urte horretako lehen seihilekoan baitago aurreikusia.

IRUÑEKO III. BERDINTASUN PLANA ETENGABE EBALUATZEKO PROZESUA

Iruñeko III. Berdintasun Planaren ebaluazioa etengabea da eta urteko programazioan egiten diren gauzatze-adierazleen jarraipena du oinarri. Ebaluazioa, halaber, urte bakoitzean behar beste doikuntza egiteko baliatzen da, bai eta hurrengo urterako behar diren erabakiak hartzeko ere. Ebaluazioa batutzailea da, urtez urte eskuratzen den gero eta informazio gehiagoan oinarritua.

IRUÑEKO III. BERDINTASUN PLANAREN GARAPENA 2022. URTEAN. EMAITZA NAGUSIAK ETA BERRITASUNAK

2022an, ekintza berritzaileak jarri ziren abian aurreko planetako programazioaren aldean, eta beste batzuk, berriz, alorrek garatu ohi dituzte urteko programazioen baitan.

Ondoren, **informazioa** bildua dago, esku-hartze esparruen arabera antolatua, ekintzen gauzapena gidatzen duten eragileek/departamentuek **kasuan kasuko fitxen bitartez azalduetako ekintzen gainean**, bai eta udal webaren bidez informazioa eskuratu den beste jarduketa batzuen gainean <https://www.pamplona.es/>.

GOBERNANTZA ETA BERDINTASUNAREN ALDEKO KONPROMISO POLITIKOA

Batzorde Politikoa, udaleko talde politiko guztietako ordezkariak osatua (4 emakume eta gizon 1), behin bildu da 2022an: urtarrilaren 25ean: 2021eko Plan Operatiboaren jarraipen-txostena, eta 2022ko Plan Operatiboaren onespena. Batzorde Politikoko kideek berdintasunari buruzko oinarritzko prestakuntza batean parte hartu dute, eta bigarren sei hilekoan, udalbatza osora zabalduta da.

Batzorde Teknikoa, alor guztietako zuzendaritzek (6 emakume eta 10 gizon) eta teknikariak (22 emakume eta gizon 1) osatua, 3 aldiz bildu da 2022an: ekainak 16an. Jarraipen informazioa: urriak 20. 2023ko POren diseinua eta 2023ko aurrekontuen genero-eraginaren balorazioa; abenduak 15a. 2022ko PO gauzatzea eta 2023ko POren proposamena.

Batzordeei dagokienez, esan behar da oraindik ere parekidetasunez osatzeko daudela. Emakume asko izendatzen dira jarraipen teknikorako, eta, hala ere, zuzendaritzak bertaratzen direnean, gehienak gizonak dira.

Sarrerako atalean adierazi den bezala, III. Planaren indarraldia 2022ra arte zegoen planteatuta, baina 2023an ere aplikatuko da. Hori dela eta, 2023ko **Berdintasun Plan Operatiboa** diseinatzeko, Batzorde Teknikoaren urriaren 20ko bileraren ondoren, Berdintasun Unitateak lehen **proposamen** bat bidali zien alorrei, alorrek egin beharreko ekintzak berresteko eta proposamen berriei osatzeko. Bertsio finkatua, alor bakoitzeko 2022ko aurrekontuetan sartu beharreko berdintasun-helburuak ezartzeko ere balio izan zuena, Batzorde Teknikoaren abenduaren 15eko bileran aurkeztu eta onetsi zen.

Urriaren 27an, 2022ko Plan Operatiboaren jarraipenerako Laguntza Teknikoak **jarraipen-tresna** bidali zien alorrei (fitxa Excel formatuan), dagokion erabilera-gida eta fitxak betetzeko eta bidaltzeko jarraibideak barne, bai eta 2022ko PO ere. Harremanetan egon ziren Batzorde Teknikoko kideekin telefonoz eta posta elektronikoz, jarraipen-fitxak betetzeko sortutako zalantzak argitzeko, bai eta informazio gehiago emateko ere, beharrezkoa izan zen kasuetan. Ekintzen¹ **140 jarraipen-fitxa**² jaso ziren, eta 135 fitxa hartu ziren kontuan aztertzeko eta egiteko.

2022an, halaber, III. Berdintasun Planaren jarraipenari buruzko txosten orokorra egin da 2017-2022 aldian, bai eta III. Berdintasun Planaren **ebaluazio kualitatiboa** ere.

2021ean **Berdintasunerako Barne Plana** egiteko prozesua hasi zen (ekintza Plan Operatiboan dago jasoa), berdintasunerako foru araudia eta Iruñeko Udaleko Berdintasun Ordenantza betetze aldera. Aurrerapausoak eman ziren berdintasunaren diagnostikoren prestaketan, plantillaren ezaugarriei eta banaketari buruzko informazio kuantitatiboa eta langileen lan-baldintzei buruzko dokumentazioa bilduz eta aztertuz, eta, 2022an, udal plantillari online egindako inkesta baten emaitzekin osatu zen. Behin onetsirik, diagnostikoa erreferentzia gisa erabili da Berdintasuneko Barne Planean sartu beharreko neurriak identifikatzeko. Neurri horiek baliagarriak izanen dira aurrerapausoak emateko langileen informazioan eta sentsibilizazioan, berdintasuna hainbat arlotan txertatzeko, hala nola pertsonen kudeaketan, sustapenean, lan-baldintzetan, jazarpenaren prebentzioan, lanpostuen eta soldaten analisian, etab.

Plana Zuzendaritza Batzordeak onetsi eta udal webean argitaratu da, prentsa-oharren bidez, azaroaren 15ean. Batzordean, administrazioaren eta langileen ordezkariak dira kide.

Berdintasun Unitateak adierazi du partaidetza-egiturak eta -prozesuak egituratu behar direla, Plana partaidetzan oinarriturik garatzea bermatzeko.

1. Ez dira kontuan hartu LGTBI+ komunitatearekin lotutako jardueren jarraipenerako 9 fitxak, I. eranskinean aztertuko baitira.

2. Aipatzekoa da Herriarren Segurtasuneko Arloko fitxak elkartu direla, bai ikastetxeetako hitzaldiei buruzkoak, bai prestakuntza-ekintzei buruzkoak, gaiak partekatze aldera. Herriarren Partaidetzari buruzko beste fitxa batzuk banatu egin dira, jarduera bereziak sartu baitira.

Laneko Arriskuen Prebentziorako Zerbitzuak (Zerbitzu Orokorretako alorrean sarturik) udal-intraneten eduki du kontsultagai eta erabilgai sexu-jazarpenaren eta sexuan oinarritutako jazarpenaren aurkako prebentzio- eta jarduera-protokoloa Iruñeko Udalarekin edo haur Eskolekin lan-harremanean hasten den langile ororendako.

Berdintasun alorrak bultzaturik, Laneko Arriskuen Prebentziorako Zerbitzuarekin batera, prestakuntza eman zaie sexu-jazarpenaren eta **sexuan oinarritutako jazarpenaren aurkako prebentzio- eta jarduera-protokoloa** eguneratzeaz haren ardura duten pertsonen, 7 emakumek parte harturik.

Berdintasun Ordenantzan xedatutakoarekin bat eta III. Planaren 3. lldo Estrategikoaren baitan (lan- eta administrazio-prozedurak, xede harturik berdintasun-printzipioa integratzea eta herritarrek zein udal-langileak asetzea udalak berdintasuna kudeatzeko moduari eta haren konpromisoari dagokienez) honako jarduketak hauek garatu dira, gaien arabera elkartuta:

— Genero Eraginaren gaineko txostenak arauetan eta plan estrategikoetan

Ordenantza eta plan estrategikoak egiteko ardura duten alorretako teknikarien eskura jarri da eragin-txostena eta araua edo plan estrategikoa egiteko banakako aholkularitza, haietan genero-ikuspegia txertatuko dela bermatzeko eta, horrenbestez, berdintasunaren gainean eragin onuragarria dutela jo ahal izateko.

Prozesu horri esker, aurrerapen handiak egin dira langileen sentsibilizazioan eta prestakuntzan, praktikan izandako esperientziatik beretik abiatuta.

Esku-hartze hori zuzenean dago lotuta genero-ikuspegia eragin handiena duten udal-politikan hobeki txertatzearekin, hala nola udal-arauekin eta hiriko plan estrategikoekin. Hobekuntzak izan dira bai desberdinkerien identifikazioan, bai politikek inspirazio-iturri izan behar dituzten berdintasuneko aginduen identifikazioan. Zeharkako hobekuntza-ekintzek honakoak dituzte ardatz: emakumeen presentzia eta parte-hartzea sustatzea, baliabideetarako sarbidea erraztea, informazioa eta komunikazioa hobetzea, bai eta datu banakatuen eskuragarritasuna hobetzea ere. Hobekuntza sektorialeki dagokienez, arautu edo planifikatu beharreko gai bakoitzean identifikatutako desberdintasun bereziekin lotzen dira, eta, arau edo planean, hori konpentsatzeko edo ezabatzeke neurriak sartzen dira.

Zailltasun handienak oraindik ere dira datu banakatu gutxi izatea eta, gero eta gutxiagotan, laguntza berandu eskatzea, hau da, jadanik proiektuen edukiei buruzko erabakiak hartu direnean, eta erabakiok zuzenketa zailtzen dute.

Aurten, 11 arau-proiektu edo plan estrategiko aholkatu dira, baina 2022ko abenduan 9 daude egiaztaturik:

1. Lehen Zabalguneke Hiri Jarduketarako Plan Berezia
2. Milagrosake Hiri Jarduketako Plan Berezia
3. Lankidetzaren Plan Zuzentzailea
4. Kultur Aniztasunaren eta Herritartasun Inklusiboaren Plana
5. Irisgarritasun Integralaren Plana
6. Iruña Gaztea plana
7. Berdintasunerako Barne Plana
8. Iruñeko Udalaren aurrekontuak
9. Osoko bilkuraren erregelamendua aldatzea

— **Berdintasuna udal-aurrekontuetan txertatzea**

2021ean, Ogasunak gidatutako prozesu bat hasi zen, Berdintasunarekin lankidetzan, lau urtean garatzeko eta teknikariak trebatu eta aholkatzeko, berdintasuna aurrekontu-programetan txertatzeko, hirian berdintasuna lortzea eragite aldera.

2022an, aurreko urtean hasitako prestakuntza amaitu da, eta aurrekontu-programen berrikuspina eta hobekuntza egin da, aurrekontu-fitxa berri baten bidez. Fitxa onartzeko dago erabilera orokorrerako.

Aurrekontuen eraginari buruzko txostena egiten da alor bakoitzak III. Berdintasun Planarekin eta haren garapenarekin duen inplikazioari eta konpromisoari lotuta.

2023ko Plan Operatiboaren proposamenarekin bat, eta Berdintasun alorrak aholkularitza emanik, eta alorrek berdintasunarekiko duten konpromisoari buruz aurretiaz egindako txostenetan oinarrituta, Ogasunak 2023ko **udal-aurrekontuen proiektuaren genero-eraginari buruzko txosten** bakarra egin du, Berdintasun alorrak horren aldeko txostena eginik.

— **Berdintasuna udal-kontratazioan**

Online **prestakuntza** egin da, berdintasuna kontratazioan txertatzeko zer aukera diren ulertzeko eta jakiteko, hots, klausulak kontratuen baldintzetan sartuz, eskakizunak baloratzeko irizpideen bidez, proiektuen bidez, etab..12 emakumek eta 5 gizonak parte hartu dute.

Gainera, genero-berdintasunari buruzko gaien inguruko informazioa jaso da honako kontratu hauetan:

- **Komunikazioa:** Komunikazio Zerbitzuaren mendeko kontratu guztiak berrikusi dira: Argazkiak, bideo-albisteak, sorkuntza, txertaketak eta albiste-agentziak, hurrengo lizitazioetan genero-hizkuntza ez-inklusiboa neutralizatzeko eta berdintasuna sustatzeko klausula gehiago sartzea baloratzeko. Beraz, 2022an jarraipena eman zaio 2021ean hasi eta 2023an amaituko den prozesuari.
- **Kirola:** Udalaren kirol-jarduerak kudeatzeko egin diren kontratu berrietan, eta esleipenerako irizpide sozialen barnean (Kontratu publikoei buruzko apirilaren 13ko 2/2018 Foru Legearen 64.6 artikulua), berdintasunari buruzko irizpide hauek txertatu dira:
 - **Datuak sexuaren arabera banakatuak:** Yoga eta Gimnastika aerobiko modernoaren kontratazioetan, bakoitzaren agindu teknikoan pleguetan ezarria dago horri buruzko betebeharra. Ligaren kontratuan ere informazio hori banakatua dago txostenean.
 - **Hizkuntza inklusiboa:** Yoga eta Gimnastika aerobiko modernoaren kontratazioetan, eta Kirol eta Gizarte Errezetaren proiektuen kudeaketan hizkuntza ez-sexistaren erabilera dago aurreikusia, bete beharreko baldintza berezi gisa.
 - **Bestelako irizpideak:** Yoga eta Gimnastika aerobiko modernoak: a) emakumeei eragiten dien EFCR estrategiaren garapena (esleipen-irizpidea); b) ordainsarrietan bazterkeriarik ez (gauzapen-baldintza bereziak). Kirol eta Gizarte Errezeta: jardunbide egokiak generoan, berdinketa hausteko irizpide gisa.
- **Berdintasuna:** Berdintasuna sustatzeko klausulak kontratuotan: EMATIC Zentroaren kudeaketa, Emakumeen Etxearen kudeaketa, berdintasun-proiektua aurrekontuetan, Berdintasunerako Barne Plana, Berdintasun Planaren Ebaluazio Kualitatiboa, langileak berdintasunean prestatzea, emakumeak taldean eta zuzendaritzan kontratatzea, berdintasun-planaren erabilera enpresan edo kontziliazio-plan finkatua.
- **Herritarren Partaidetza:** Herritarren partaidetza dinamizatzeko zerbitzuaren eta partaidetzarako informazio eta baliabideen zerbitzuaren kontratuetan, genero-ikuspegia txertatu zen agindu teknikoetan, bai eta kontratuaren taulan ere (balorazio-irizpideen bidez).

— Berdintasuna dirulaguntzen oinarrietan

Jasotako informazioaren arabera, honako alor hauetako dirulaguntzetan hartu da aintzat genero-ikuspegia txertatzea: Garapenerako Lankidetzak, Kultura, Kirola, Hezkuntza, Berdintasuna, Gazteria, Herritarren Partaidetza, Euskara zerbitzua eta Gizarte Zerbitzuak.

2022an, **Azterlan kualitatibo eta kuantitatibo bat egin da genero-ikuspegiaren txertaketari buruz Iruñeko Udalaren kontratazio publikoetan eta dirulaguntzetan.** Azterlanean aztertu da zer klausula eta baldintza sartu diren kontratu eta dirulaguntzetan, genero-ikuspegia zer mailataraino eta zer-nolako eraginkortasunarekin ezarri den baloratzeko. Aipatu azterketa alorrez alor egin da, aurrekontu bakoitzaren arabera, klausulen garrantziaren arabera eta horrek kontratazioetan izandako ondorioen arabera, aholkularitza eta prestakuntza arloko esku-hartzeak errealitatera eta udalaren inplikazio-mailara doitzeko.

— Komunikazioa eta hizkuntza inklusibo ez-sexista

Komunikazio Zerbitzuak zaindu egin ditu emakumeen irudietako edukiak, edukietan gizonen irudiak bezala irudikaturik ager daitezen, eta hizkuntzaren erabilera ere zaindu du, ez dadin izan, ez sexista, ez gaitzesgarria, eta estereotipo matxistak islatu ez ditzan komunikazio-kanpainetan, sare sozialetan (irudiak artaz aukeraturik), webguneetan (testuaren garrantzia, laburra izanik ere), argazki-bidalketetan, prentsaurrekoen deialdietan, bideo-albisteen zerbitzuan, prentsa-oharretan (zer alorrek egin duen alde batera utzita), *Día a día* irati-espazioan, publizitatean, udal-memorian, etab.

Proiektu Estrategiko, Mugikortasun eta Jasangarritasuneko Alorrak, halaber, jakinarazi dute irudi eta testu ez-sexistak erabili dituela, errealitatearen irudi berdinzalea emateko, rol eta estereotipo tradizionalak mantendu gabe.

— Datu banakatuak eta Hiri Behatokia

Iruñeko Hiri Behatokia erreferentzia da, udal-alor guztiek informazioa eskura izan dezaten gizonen eta emakumeen egoerari buruz, alor bakoitzari dagozkion gaietan. Erreferentzia eguneratuak ematen ditu zeharkakotasuneko ekintzetarako. Berdintasuna aurrekontuetan, eragin-txostenetan eta plan sektorialen jarraipenean.

Sexuaren arabera banakatuta dagoen ahalik eta informaziorik handiena izateko asmoz, Berdintasun alorrak 2021ean Behatokian eskura dagoen informazioa aztertzeke prozesuari ekin zion, hobekuntza-proposamen bat eginda.

2022an, aurrerapausoak eman dira datuen eguneratzean eta alor guztiek behar duten informazioa aztertzen hasi da informazio arloko beharrei erantzuteko eta, horrez gain, alor bakoitzak Behatokia elikatzeke zer datu eman litzakeen identifikatzeko. Ekintza hori berdintasunarekin batera garatzen da aurrekontuetan, bai eta planen eta arauen genero-txostenekin eta gobernantza webarekin batera ere.

Gainera, informazioa jaso da sexuaren arabera banakatutako datuak hartu direla aintzat honako alor hauetako datuen eta informazio kuantitatiboaren kudeaketan: Gaztediaren Etxea eta Gaztediaren Etxea, Bulego Estrategikoa, Herritarren Partaidetza, Langileen Departamentuko Laneko Arriskuen Prebentziorako Zerbitzua, Hiri Ekologiako eta Ingurumen Hezkuntzako Zerbitzuak: Gizarte zerbitzu eta Berdintasuneko Epidemiologia Zerbitzua: Etxebizitza Bulegoa:

— Gizonen eta emakumeen presentzia orekatua

Informazioa jaso da honako alor hauetako jarduketetan sustatu egin dela gizonen eta emakumeen presentzia orekatua:

- **Alkatetza:** Erakundeko kargu publikoetan emakumeak ikusaraztea, 3 alkateorde baitira. Komunikazio Zerbitzua, halaber, ahotsa ematen saiatzen da emakumezko teknikari eta politikariei bideo-albisteetan, argazkietan, e.a. Arreta berezia jarri du hizkuntza inklusibo ez-sexistaren erabileran hedabideendako deialdietan agertzen diren karguetan.
- **Garapenaren aldeko Lankidetzarako Udal Kontseilua:** banaketa orekatua Kontseiluko kideen artean, gizonen eta emakumeen arteko parekidetasuna egon dadin.
- **Kultura:** Ziklo desberdinetako programen diseinuan emakumezko erreferenteen presentzia da xedea, emakumeek duten kultur ahalmena ikus dadin. Horregatik, antolatzen diren ziklo guztietan emakumeen presentzia parekatzea da xedea.
Zehazki, 2022ko euskarazko kultur programazioan emakume kontratatuak % 56 izan dira, eta gizon kontratatuak, % 44. Emakumeen eta gizonen presentzia orekatua izan dadin saiatu da (sortzaileak, artistak, hizlariak, etab.), eta emaitza honakoa izan da: Garaikide (% 36 e/% 64 g), Bertsoaroa (% 55 e/% 45 g), Irrizikloa (% 45 e/% 55 g), Antzerki aroa (% 70 e/% 30 g), Kantu eta hitza (% 20 e/% 80 g), Programak lankidetzan (% 60 e/40 g).
- **Gazterian** emakumeen eta gizonen presentzia orekatua sustatu da hainbat ekintzatan, hala nola kontratazioetan, epaimahaietan, Sanferminetako Gazte Gunean, Gaztediaren Mahaian...
- **Partaidetza-prozesuetan** eta auzo-etzadaidaguneetan emakumeen esku-hartzeak lehenetsi dira. Gainera, emakumeen parte-hartzean defizita antzemanaz gero, arreta berezia jartzen da emakumeen deialdian (berriarazko bidalketetan, deietan, e.a.).

— Berdintasuna udal-jardueran txertatzea

Genero-ikuspegia jarduera zehatz hauetan txertatzeari buruzko informazioa jaso da:

- **Osasun alorrak** genero-ikuspegia sartu du, zeharka, martxa nordikoko teknikaren inguruko prestakuntza-saioetan, eta partaidetzari buruzko informazioa sexuaren arabera banakatua bildu du, informazio-liburuxkan hizkuntza eta irudi inklusiboak erabiliz, eta kontratatutako langileen artean erdia baino gehiago emakumeak izanez.
- **Hiria Birgaitzeko Bulegoak** berdintasun-neurriei buruzko atala hartu du kontuan Esku-hartze Orokorreko Proiektuaren (PIG) dokumentu teknikoan, eta, dagokion eremuaren analisiaren/diagnostikoaren emaitza gisa, inguruneari lotutako urbanizazio/berrurbanizazio proiektuak garatzean nahiz eraikinei lotutako gauzapean-proiektuak garatzean kontuan hartu beharreko ekintzak/proposamenak proposatuko ditu. Berrikusitako PIG guztiek (Udal Zerbitzu Teknikoek txostena eginda, 6 2022an) ez dute lortu proposamenen azterketa- eta aurrerapen-maila optimoa. Jabekideen elkarte sustatzaileek zuzenean edo NASUVINSaren bidez kontratatutako kanpo talde teknikoek egindako dokumentuak dira.
- **Hirigintza Gerentzian** aintzat hartu dira ikuspena hobetzeko eta segurtasunik eza eta irisgarritasuna hobetzea eragiten duten gune ilunak ezabatzeko jarduerak. Lehen Zabalguneako Hiri Jarduketako Plan Bereziaren genero-eraginari buruzko txostena egin da, eta, dokumentua hasiera batean onartu ondoren eta behin betiko onartu aurretik, Berdintasun Zerbitzuaren egiaztapen-txostena lortu da, eta aurreikusitako HJBPB planaren genero-inpaktua onuragarria dela jo dute.
- **Komunikazioak**, urtero bezala, Berdintasun alorrak bultzatutako programen, jardueren eta ekimenen berri eman die herritarrei eta/edo komunikabideei. Hainbat euskarri erabili dira, hala nola: prentsa-oharrak (35, 2022an), sare sozialak, webguneak, Día a día mikro saioa irratian, memoria, eguneroko prentsa idatziaren laburpena udal barneko erabilerarako, bideo-albisteak (7), hedapena hiru mupi digitaletan (7), etab. Horrez gain, ohiko mupien erabilera laga da Berdintasun Unitatearen kanpainetarako.

- Generoaren ikuspegia kontuan hartu da Iruñeko Udalaren **Garapenaren aldeko Nazioarteko Lankidetzako II. Udal Planaren (2022-202) diseinuan, onesteko dagoena.**
- Genero ikuspegia txertatu da **Iruñeko Kultur Aniztasunaren eta Herritartasun Inklusiboaren I. Planean** (onesteko). Emakumeendako ekintza berariazkoak proposatu dira, eta Berdintasun Unitatearekin lan egin da genero-eraginari buruzko txostenean.
- **2030eko Iruñeko Hiri Agendaren** barneko proiektuek berdintasunaren balioa zeharkakotasunez ezartzeko konpromisoa hartu dute.
Zeregin hori errazteko, *Emakumeen eta Gizonen Berdintasuna Iruñeko Hiri Agendan Txertatzeko Gida* bat garatzen ari da, eta 4 berdintasun-galdetegi egin dira gai hauei buruz: (1) Lurraldeari buruzko planak, (2) alderdi sozial eta ekonomikoei buruzko planak, (3) zentro edo erakunde bat sortzeari buruzko planak eta (4) eraikuntza-proiektuei buruzko planak.
- Berdintasuna **Trantsizio Energetikoaren eta Klima Aldaketaren 2030erako Estrategian** txertatu da. Haren prestaketan, hizkuntza inklusiboa erabili da, eta adierazleak sexuaren arabera banakatzen direla adierazi da. Behin osoko bilkurak onetsi ondoren, gauzatzen diren ekintzek genero-ikuspegia jaso beharko dute.

Azkenik, esparru horretan **Berdintasunari eta komunikazio ez-sexistari buruzko oinarritzko prestakuntza eman zaio Udaltzaingoiari**. Ekintza hori ez dago aurreikusia 2022ko Plan Operatiboan, baina hura egiteko eskatzen zuen adierazpen instituzional eta mozio baten ondorioz burutu da. 6 orduko online prestakuntza izan zen, honako eduki hauek emateko:

- 1. atala: Oinarritzko kontzeptuak berdintasunari buruz.
- 2. atala: Komunikazio ez-sexista
- 3. atala: Genero-indarkeriari buruzko protokoloaren jarduketa gida.

Derrigorrezkoa izan zen Udaltzaingoko langile guztientzat, 204 gizonek eta 48 emakumek parte harturik.

EMAKUMEAK AHALDUNTZEA ETA BALIO-ALDAKETA

Ahalduntzearen arloan, eta **emakumeen autonomia ekonomikoa sustatze** aldera, Emakumeendako Udal Arreta Zerbitzuak (EUAZ) bere laguntza eta esku-hartze integraleko programak mantendu ditu zaurgarritasun berezian dauden emakumeendako: Eman Aukera Zeure Buruari (EAZB) eta GESTANTES. 2022an, 43 emakume artatu dira 67 haurrekin (32 alaba eta 35 seme).

Gizarte Zerbitzuek ere hainbat jarduketa egin dituzte **emakumeen enplegarritasuna hobetzeko**, hala nola Gizarte Enplegu Babestuko Programako postuen % 55etan gutxienez emakumeak kontratatze konpromisoa **hartzea**; emakumeak lehenestea, langabetuak kontratatze proiektuan mantentze-lanak egiteko eta hiri-altzariak margotzeko; nahasmendu mentalak jotako pertsonen nekazaritza-lan osagarriak egitea; eta ostalaritzako enplegu inklusiboko lanpostuen % 60 gutxienez erreserbatzea emakumeendako.

Horrez gain, Gizarteratze eta Laneratze Taldeak (GLT), AMEDNA-Nafarroako emakume enpresarien eta zuzendarien elkartarekin elkarlanean, **MENTORING Proiektua** garatu du emakumeen enplegarritasuna eta laneratzea handitzeko, hots, emakume bakoitzaren neurrira egindako prozesuak dira, emakume enpresari eta/edo zuzendari batek Gizarte Zerbitzuen erabiltzailea den emakume langabetu bat aholkatu eta lagundu dezan, betiere coach profesionalaren esku-hartzeak indarturik eta parte-hartzaileei talde prestakuntza emanik.

Ildo estrategiko berarekin bat, **Herritarren Partaidetzan** emakume erraztaileen enplegarritasuna sustatu da partaidetzarako prestakuntza-ikastaroetan. 2022an, guztira, 54 prestakuntza-ikastarotako 43 emakume edo elkarte kontratatu dira, betiere emakumeen zuzendutakoak.

Partaidetza eta eragin politikorako ildo estrategikorekin bat, **Emakumeen Udal Kontseiluak** bere jarduera mantendu urtean zehar, bilkurak 2/17an, 4/27an, 7/28an eta 10/26an eginda. Berdintasun Unitateak prestakuntza-saio bat bultzatu zuen Kontseiluari zuzendua, eragin politikoan are gehiago parte hartzeko eta aritzeko. 15 emakumek hartu zuten parte, partaidetzarako beren gaitasuna hobetuko dituzten prestakuntzak egiten jarraitzeko konpromisoa hartuta.

Iruñeko Emakumeen Etxea *Casa de las Mujeres* elkartearekin batera kudeatutako udal-baliabide bat da, eta bere jarduerak egiten jarraitu du, hala nola ikastaroak, lantegiak, hitzaldiak eta prestakuntza-saioak, erakusketak, e.a., eta beste erakunde batzuek proposatutako jarduerak ere egin dira bertan.

Era berean, aurreko urteetan bezala, lekua laga zaio Emakumeen Etxean Ipes Elkarteari, **Silvia Fernández Viguera Dokumentazio Zentroa-Liburutegia kudeatzeko**.

2022an, koordinazio-bilerak eta Jarraipen Batzordearen bilkurak egin dira, informatika-materiala erosita prestakuntza-jarduerak garatzeko; halaber, Etxea koordinatzeko pertsona bat kontratatu da. Emakumeen Etxean, halaber, **Feminismoen Eskolako 2** prestakuntza-maila ematen hasi dira eta 2023ko maiatzera arte iraunen dute.

Berdintasun alorrak dirulaguntza-deialdia egin du Iruñeko emakumeen elkartei, kolektibo feministei eta irabazi-asmorik gabeko bestelako entitatei zuzenduta, proiektuak finantzatzeko aldera; hala bizitzaren esparru guztietan emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna eta emakumeen eta neskatoen ahalduntzea bultzatzeko sentsibilizazioa eta jarriren aldaketa progresiboa sustatzeari begira, nola hori bultzatuko duten azterlanen eta dokumentazioaren ezagumendua, ikerketa eta zabalkundea babesteari begira. 189 entitateren proiektuak finantzatu dira eta, guztira, 121.655 euro jaso dituzte.

IKTeen arloan, **EMATICek** bere jarduera berreskuratu du edukieran murrizketarik egin gabe, eta 2022an 60 ikastaro eta 15 tutoretza tematiko eman dira berdintasunerantz aurrera egiteko IKT trebetasunei buruz. Haietan, 816 eta 188 emakume erabiltzailek parte hartu zuten, hurrenez hurren. EMATICen lanaren hiru lan-ardatzak hauek dira: oinarritzko prestakuntza aurreratua mundu digitalean presentzia aktiboa eta segurua izateko; informazioa, sareak eta IKT baliabideak; eta IKTeen bidez ahalduntzeko proiektu berariazkoak garatzea.

Aurrekoetan bezala, programazioari oso harrera ona egin zaio, eta batez ere adineko emakumeen aldetik izan da eskari eta interes handia. 2022an jarduera ugari egin dira programazioaren bidez zabaldurik, emakumeen elkarteek beraiek programatzen dituzten jardueraz gain.

IKTeen arloan ere, Udalak otsailaren 11n Emakume eta Neskato Zientzialarien Nazioarteko Eguna ospatu zuen honako hitzaldi honekin: *Emakumeak zientziaren dibulgazioan*, 12 emakumek eta 28 gizonek parte hartuta. Jarduera ez zen behar beste hedatu.

Helburu harturik **sexu-osasunaren prebentzioa** lantzea, arrisku-praktika berriak identifikatzea eta emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna osasunaren arloan sustatzea, ekimen hau egin zen: *sexu-osasuna, berdintasuneko harremanak eta STGen prebentzioa sustatzeko jardunaldiak*, 52 emakumek eta 12 gizonek parte hartuta.

Iruñeko Emakumeak Izendatzea taldeak, hots, ikertzaileek, kultur erakundeen ordezkariak eta historian nahiz zientzietan adituak diren unibertsitateko pertsonak osatuak, taldea handitzea proposatu du are jarduera oparoagoa egiteko. Talde politiko guztiak taldean egoteak erabakiak hartzeko prozesuak oztopatu izan ditu, zenbaitetan.

Taldeak 3 koordinazio-bilera egin ditu martxoan, maiatzan eta irailean, eta honako lan hauek ere bai:

- Hirian **totemak** paratu ditu: Uriz ahizpak, Remigia Echarren, eta, halaber, arropa-garbitzaileena berritu du.
- *Frankismoak errepresaliatutako Nafarroako Emakume Nabarmengarriak* azterlana euskaratzea eta maketatzea, argazkiak eta beste dokumentu grafiko batzuk barne. 2023an edizio elektronikoa eta paperezkoa egingen da. Frankismoak errepresaliatutako 3 emakume nabarmengarri identifikatzea eta hautatzea, hirian espazio berriak izendatzeko: Mª Luisa Elío Bernal (kalea), Matilde Huici Navaz (eskola) eta Francis Bartolozzi (Arte zentroa). 2022ko maiatzaren 16an bidali zen, baina oraindik ez da erantzunik jaso.
- *Iruñeko kaleetan eta espazioetan emakumeek duten presentziari buruzko azterlana* eguneratzea, taldeak egindako lanaren emaitzak ikusarazteko eta, era beran, espazio publikoetan emakumeen presentzia eta ikusgaitasuna areagotzeko udal-konpromisoa nabarmentzeko. Azterlanak eguneratu du 1998tik 2014ra emakumeek kale-izendegian duten presentziari buruz eskura dagoen informazioa.

ZAINKETA-LANAK ETA ERANTZUNKIDETASUNA BIZITZAREN JASANGARRITASUNERAKO GAKOTZAT AITORTZEA

Zaintzak eta erantzunkidetasuna aitortzeari dagokionez, 2021ean *Emakumeak eta zainketak. Iruñeko beste memoria fotografiko bat* erakustea egin zen, hots, emakume zaintzaileren, babesleren, sendatzaileren.... 40 argazki dira, azalpen-taulen bidez aitortzeko zeinen garrantzitsuak diren emakumeek betidanik egindako zereginak eta lanak. 2022an, erakusketa Nafarroako 10 toki-entitateri laga zaie, bakoitzari hilabetez - hilabete eta erdiz. Erakusketa lagaz, aitortu eta balioa eman zaio Iruñean egindako lanari; herri guztietan arras harrera ona egin diote eta ikusle asko izan dira. Argazki guztiak aluminiozko markoen bidez sendotuko dira 2023an, ez baitzegoen aurreikusia erakusketa herriz herri ibiltzea, eta argazki-panel aunitzek kalteak izan dituzte harat-honat eramatean.

EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERARIK GABEKO BIZITZA HIRI SEGURUAN

Iruñeko Udalak, urtero bezala, Martxoaren 8ko gizarte-aldarrikapenekin egin zuen bat (Emakumeen Nazioarteko Eguna), kanpaina bat antolatuz eta kartelak nahiz goiburua diseinatu: **Kontziliaziotik zaintza erantzunkidera: eraldatu irtenbidea aurkitzeko, berdintasun-teknikaria duten gainerako toki-entitateekin koordinaturik**; zehazki, programazioa berariazko kultur eta sentsibilizazio jarduerak eskaini zitzaizkien herritar guztiei, hots, antzerkia, argazkiak, filmak, diziplinarteko artea, dibulgazio zientifikoa, jasangarritasuna.... Gaztediaren Etxeak, bestalde, bi jarduera antolatu zituen: Ihes-gela: Emakumea eta zientzia, eta Eskulan Lantegia: Sortu zure mentorea.

Ekitaldi instituzionalak zazpi emakume nabarmengarri omendu zituen bakoitzaren ibilbidea aitortzeko: ikerketa zientifikoa, praktika medikoa, unibertsitate-kudeaketa, kirol egokitua, enpresa-lidergoa, ekintzailatza ekonomiko eta soziala, eta genero-aurreiritzien aurkako borroka. Halaber, udaletxeko fatxada morez argitu da.

Urtero bezala, halaber, eta berdintasun-teknikaria duten gainerako toki-entitateekin eta Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioarekin koordinaturik, Azaroaren 25eko kartelak, **Gertatzen da, eta badira horren erantzuleak** goiburua eta sentsibilizazio-kanpainaren adierazpen instituzionala diseinatu ziren, emakumeenganako indarkeriaren aurkako eguna baita, eta udaletxeko fatxada morez argitu zen. "In VISIBLES" arte-proposamenaren eta "Ama-das" dokumentalaren proiektioak programatu ziren, publiko orokorrarendako, eta hiru jarduera gazteendako, **Gaztediaren Etxean**: Genero-indarkeria kirolaren munduan zuzeneko irratsaioa; Maitasun osasungarria eta tratu txarren aurkako prebentzioa izenburuko lantegia; eta Gure istorioen kupula lantegia.

Azaroaren 25arekin bat, Udalak desgaitasuna duten emakumeengan pausatu zuen arreta, haien **Aske, ni beti aske** kanpaina egokituz. Horren haritik, kanpainaren irudi berri bat aurkeztu zen, hainbat adinetako emakumeak islatzen zituen, hainbat desgaitasun dituztenak: ikusmenekoa, mugimenekoa, entzumenekoa eta desgaitasun kognitiboa. Kartelaren diseinuak (gaztelaniaz eta euskaraz) Navilens kode bat bat dauka, kolorezko QR bat (gailu mugikorren bidez sartzen da bertara, NaviLensGO aplikazioaren bitartez), honako xede hauekin: irakurketa errazean editatutako edukien bidezko komunikazio irisgarria, zeinu-hizkuntzako bideo bat eta ikusmen-desgaitasuna duten pertsonentzako audio bat. Kanpainaren helburua mantendu da, hau da, emakumeei behar diren baliabideak eta espazioak ezagutaraztea, ahalduzko, indarkeriaren aurkako prebentziorako eta kontzientziazio sozialerako.

Pandemiaren ondorioz 2 urtez etenda egon ondoren, 2022an berriro **Sanferminak** ospatu ziren, eta berriz ere egin zen udal kanpaina, eraso sexistaren aurkako konpromisoa erakusteko, esku gorria mantenduta eta goiburu honekin: **Iruña, eraso sexistaren aurkako hiri konprometitua. Aske, ni beti aske**. Ekimen honen helburuak dira aurrera egitea jaietan eraso sexistak ezabatzeko udal-konpromisoan eta emakumeen kontrako inolako erasorik gertatzen ez den hiri bat eraikitzea; Iruñearen jarrera erakustea, hala erakundeei nola gizarteari dagokienez, emakumeen kontrako indarkeriaren aurka eta lehentasun gisa ezartzea egoera horiek salatzea; eta posible egitea emakumeek hiria espazio aske eta seguru gisara bizi dezatela. Halaber, ikusarazi nahi da erantzun aktiboaren parte ez izateak berekin dakarrela indarkeriaren tolerantziaren parte pasiboa izatea, eta emakumeen aurkako indarkeria ez dela “fenomeno” bat eta ez dela saihestezina festa giroan.

Kanpaina hainbat hizkuntzatan burutua, kartel, mupi digital, sare, web eta bestelako euskarrien bidez zabalduta zen.

2022ko Sanferminetako kanpainaren materialak	Kopurua
Kartelak	2.150
Imanak	160
Indarkeria-gidak	50.000
Sakela-txartelak	80.000
Pegatinak	25.000
Billabesak	9
Labrit lonak	1
Prentsa dekalogoko foiletoak	500
Bideoa	1
Esku erraldoiak	3

Sanferminetan ere, komunikazio publikoan erantzun koordinatua emateko eta sexu-erasoetan herritarrek eman beharreko erantzunak antolatzeke, **2022ko Sanferminetan Iruñeko sexu-erasoei aurre egiteko protokoloa** jarri zen abian, Berdintasun, Komunikazio, Herritarren Segurtasun eta Gizarte Zerbitzuetako alorrek eta mugimendu feministak parte hartuta, Emakumeen Udal Kontseiluaren mendeko Indarkeria Sexistei Aurre egiteko Taldearen bitartez.

Sanferminak ospatzeari buruzko ziurgabetasunak eta Berdintasunarekin zerikusirik ez zuten antolaketa-arrazoiek eragotzirik, ez zen egin agertokiei lotutako komunikazio-ekintzen plangintza egokirik, eta, horrez gain, azken ordura arte mantendu zen sexu-erasoei erantzuteko protokoloa aktibatzearen inguruko ziurgabetasuna, bai eta abian jarritako ekintzetarako (informazio-gunea, kanpaina, etab.) finantzaketarik egonene ote zen edo ez.

Gainera, Gazteluko plazan, **sentsibilizaziorako eta sexu-erasoen prebentziorako informazio-gune** bat jarri zen. 15.000 arreta eman zitzaizkien 12.182 emakumeri, 4.954 gizoni eta 127 pertsona ez-bitarri.

Azkenik, jaien inguruan, **prestakuntza-saio bat egin zen tokiko komunikabideekin**, Sanferminetan emakumeek duten parte-hartzeari eta protagonismoari buruz, 4 emakumek eta 2 gizonek parte hartuta.

2022an, **emakumeen aurkako indarkeriei aurre egiteko Iruñeko Talde Iraunkorraren** lan-dinamika mantendu da, Iruñean emakumeek pairatzen dituzten indarkeria-motei buruzko informazioa partekatzeko, hiriko indarkeria matxisten biktimen egoera ezagutzeko, indarkeriaren kontrako baliabide publikoen hedapena hobetzeko, herritarrak sentsibilizatzeko kanpainak diseinatzeko, etab.

Emakumeen Arretarako Udal Zerbitzuak (EAUZ) arreta integrala eta pertsonalizatua ematen jarraitu du genero-indarkeria pairatzen duten edo pairatzeko arriskuan dauden Iruñeko emakumeei, lehen eta bigarren mailako arretako gainerako zerbitzuekin (Gizarte Zerbitzuetako alorra) lankidetzan, eta hainbat lantalde eta batzordetan parte hartuta.

Aurten **GAIA programa** jarri da abian, Nafarroako Enplegu Zerbitzua-Nafar Lansareren eta Iruñeko Udalaren arteko lankidetzak hitzarmenaren bidez, Sustapen, Eraldaketa eta Erresilientzia Planaren baitan. Prestakuntza-proiektu bat da, genero-indarkeriaren, emakumezkoen salerosketaren eta sexu-esplotazioaren biktimak diren emakumeak kontratatze eta gizarteratzeko konpromisoarekin, arreta pertsonalizatua emanez, gizarteratzeko eta laneratzeko ibilbide integratuen bidez, haien enplegarritasuna hobetzeko eta haien laneratzeari sustatzeko.

Neska-mutilentzako indarkeriarik gabeko berdintasun- eta ikaskuntza-guneak indartzeko asmoz, Iruñeko Udaltzaingoko kideek genero-berdintasunari buruzko 24 hitzaldi eman zituzten (292 mutil eta 281 neska), eta, era berean, genero-indarkeriari buruzko 49 (504 mutil eta 392 neska), sare sozialei eta genero-indarkeriari buruzko 68 (1.600 ikasle gazte baino gehiago) eta genero-indarkeriarekin lotutako Interneteko delituei buruzko 62 (1.400 ikasle baino gehiago).

Iruñeko udaltzainek hainbat prestakuntza-ekintzatan parte hartu zuten berdintasunaren eta genero-indarkeriaren arloan. Hona hemen, zehazki:

- Genero-indarkeriaren biktimendako polizia-arreta, salaketa eta salaketaren ondoko babesa. 3 ordu.
- Polizia judizialaren atestatuen, genero-indarkeriaren, sexu-erasoen eta bestelako instrukzio-ikastaroa. 66 ordu. Parte-hartzaileak: Emakume 1 eta 4 gizon.
- Genero-indarkeriari buruzko prestakuntza-jardunaldia udaltzaintzat Azpeitian. Genero-indarkeriazko kasuen atestaturik, kontrola eta jarraipena. 6 ordu. Parte-hartzaileak: 2 emakume eta 3 gizon.
- Genero-indarkeriari buruzko prestakuntza-jardunaldia Donostiako udaltzaintzat. Genero-indarkeriazko kasuen atestaturik, kontrola eta jarraipena. 6 ordu. Parte-hartzaileak: 3 emakume eta 1 gizon.
- SIRAJ datu-basea erabiltzeko prestakuntza. Parte-hartzaileak: 2 emakume eta 5 gizon.
- SIRAJ2 datu-basea erabiltzeko prestakuntza. Parte-hartzaileak: 2 emakume eta 4 gizon.
- VioGén sistemaren hasierako erabilerari buruzko prestakuntza. 5 ordu.

2022an, **EUAZ-EAIA-PAIF Koordinazio Protokoloa** aurkeztu zen, udaleko gizarte-zerbitzuetako programek (EUAZ, EAIA eta EIF, bai eta DUO eta PIF programak) **adingabeendako** arreta koordinatua hobetzeko **genero-indarkeriaren testuinguruetan**. Prestakuntza espezializatuaren hedapena diseinatu zen, herritarrak adingabeen eta genero-indarkeriaren arloan sentsibilizatzeko ekintzak garatu ziren, eta erregistroak sistematizatu eta koordinatu ziren.

2022an, **Iruñean gauez lan egiten edo mugitzen diren emakumeen errealitateak, beharrak eta eskaerak ezagutzeko azterlana** egin zen, hainbat gaitan: segurtasuna, mugikortasuna, kontziliazioa...

Azkenik, Berdintasun alorrak bultzatuta eta Genero Indarkeriaren aurkako Estatu Itunaren baitan finantzaturik, Iruñeko Udalak **Emakumeen aurkako mendeotasun kimikoa eta sexu-indarkeria** jardunaldiak antolatu zituen maiatzaren 30ean eta 31n Medikuen Elkargoan.

Jardunaldi horien helburua da emakumeen aurkako indarkeriak identifikatzen jarraitzea eta begirada diziplina anitzak dituen eztabaida-gune bat sortzea, biktimei laguntzeko eta indarkeria horiek ezabatzeko erantzun integralak hobetze aldera. Aukeratutako gaiaren bidez azaldutako errealitateaz mintzatu ziren Zuzenbideko, Hezkuntzako, Medikuntzako, Farmakologiako, Kazetaritzako, Berdintasuneko edo Psikologiako adituak zenbait hitzalditan; ondotik, solasaldiak eta eztabaida-saioak egin ziren.

JAKINARAZITAKO EKINTZEN AZTERKETA KUANTITATIBOA

Iruñeko III. Berdintasunerako Planaren 2022ko azterketa kuantitatiboa egiteko, ekintzen 135 jarraipen-fitxaren informazioa erabili da.

Udalaren 9 esku-hartze esparruek jarraipen-fitxak bete eta bidali dituzte hainbat departamentutatik, zehazki: Komunikazioa, Kultura, Euskara Zerbitzua, Berdintasuna, EMATIC, Hezkuntza, Gazteria, Herriarren Partaidetza, Plangintza Estrategikoa, Jasangarritasuna, Babes Zibila, Ogasuna, Giza Baliabideak, Garapenaren aldeko Lankidetzak, Kirola, Gizarte Zerbitzuak, Osasuna, Etxebizitzaren Birgaitzea, eta Hirigintza eta Etxebizitza. Jakinarazitako ekintzen % 28 (38 135etatik) Berdintasunak gidatu ditu.

III. Planaren esku-hartze esparruekin bat, ekintzen % 48 GOBERNANTZA esparruari dagozkio.

Aipatzekoa da ekintza-kopuru handiena (59) IE03ri dagokiola. **Berdintasun printzipioa txertatzen duten lan- eta administrazio-prozedurak**; jarduketaren artean daude garrantzi berezia duten plan, programa eta proiektu guztietan genero-ikuspegia txertatzea. Ondoren, IE13ri dagozkion ekintzak datoz. **Herriarrak emakumeen aurkako indarkerian prebenitu eta sentsibilizatzea** (11), IE5. **Partaidetza eta Eragin Politikoa** (10) eta IE06 Hezkuntza eta Hezkidetzak (10).

Arestian adierazi den bezala, fitxak ekintzen jarraipenari dagozkio. Ekintzak gutxieneko gauzapean-unitateak dira; horrenbestez, **III. Planaren jarduera bati hainbat ekintza dagozkioke**. Horren haritik, baloratutako 135 ekintzak Planaren 36 jarduketatan sartzen dira. Bada, ekintzen jarduketaren banaketa honako taula honetan ageri da.

Berriz ere, ekintza kopuru handiena (52) genero-ikuspegia txertatzeko jarduketari dagokio (AC10).

Jarraipen-fitxan **ekintzaren denbora-izaerari** buruzko informazioa dago barne, hots, ohikoa izan daiteke (zerbitzu bat edo dirulaguntza bat, adibidez) edo unean unekoa (ikerlan bat, adibidez). Ekintzen % 71 ohikotzat jo dira, eta gainerako % 29, unean unekoak.

Ekintzak Berdintasunarekin duen loturari dagokionez, 75 berdintasunekoak berezkoak direla jo da, eta 60, zeharkakoak.

Ekintzen xede-publikoari dagokionez, % 51 herritarrei zuzenduta dago, eta % 16, udal-langileei. Beste publiko hartzaile batzuetan honako hauek aipatu dira: 14 - 30 urteko gazteak, eta Haur eta Lehen Hezkuntzako ikastetxeak.

Guraso Elkarrekin eta Guraso Elkarrekin federazioak, Haur Hezkuntzatik Batxilergora bitarteko ikasleak, besteak beste.

Ekintza-motaren arabera, gehienak sarturik daude zeharkako ekintzen taldeetan (40) eta prestakuntza-ekintzetan, lantegietan eta informazio- eta dibulgazio-saioetan (39).

Ekintzen egoerari dagokionez, **abenduaren 31n**, % 83 amaituta zeuden (113 ekintza).

Azkenik, aipatu behar da baloratutako ekintzen % 40k kanpo-kontratazioa dakartela, eta % 47k, berriz, eskusiboki baliabide propioekin egiten direla. Ez dago horri buruzko informaziorik 17 ekintzaren kasuan.

LGTBI

SEXU-ANIZTASUNA AITORTZEKO ETA LGTBI+ HERRITARREN ESKUBIDEAK SUSTATZEKO JARDUERA NAGUSIAK

Iruñeko Udalak azken urteetan sexu- eta genero-aniztasuna aitortzeko eta babesteko eta LGTBI+ pertsonen eskubideak defendatu eta bultzatzeko ekimenak eta politikak sustatu ditu azken urteetan. 2022an, LGTBI+ komunitateari dagozkion **9 jarraipen-fitxa** jaso dira.

LGTBI+ pertsonen aurkako erasoen aurreko erantzuna koordinatzeko protokoloaren baitan, 2022an hiriko LGTBI+ mugimenduko kolektiboen eta Udaleko hainbat alorren arteko lan bateratua mantendu zen: Berdintasuna, Herritarren Segurtasuna (UPAS) eta Gizarte Zerbitzuak (EUAZ), LGTBI+ pertsonekin hiri askotarikoa eta askea eraikitzeke jarduketa-esparrua eta beharrezkoak diren baliabideak sortzeko. Hala ere, 2021eko LGTBI Planaren Proposamena onartu ez izanak zaildu egiten du prozesu eta jarduera horien gauzapena, jarraipena eta ebaluazio antolatua.

Prozesu hori hiriak LGTBI+ politika publikoekin duen konpromisoaren parte da, LGTBI+ kolektiboak eta herritarrak kontuan hartuta, gizartea benetan eraldatzeko funtsezko eragileak baitira. Hirian LGTBIfobia desagerraraziko bada, indarkeria horiek ikusarazi behar dira eta gertatzen diren egiturazko indarkeriaren kulturen eta suposatzen duten eskubide-urraketen testuinguruan kokatu behar dira, eta hortik abiatuta indarkeria horiek ezabatzeko eta LGTBIfobiarik gabeko hiri bermatzeko behar diren mekanismoak sortu.

Horrekin bat, Udalak LGTBSI/LGTBAI kanpainia zabaldu zuen 2022an, 2021eko aurrekontuarekin gauzatua, PSNren zuzenketa baten bidez, helburu hauekin:

- Iruñeko LGTBI pertsonak ikusaraztea eta haien benetako berdintasuna lor dadin bultzatzea.
- Pertsona lesbianen, gayen, bisexualen, transexualen, transgeneroen eta intersexualen (LGTBI+) eskubideak garatzea eta bermatzea.
- Gizartearen eta instituzioen erantzukizuna da pertsona horiek diskriminazio- eta indarkeria-egoerak ez pairatzea, aniztasun sexuala eta afektiboa erabateko askatasunean bizi ahal dela ziurtatzeko.

1.560 flyer, 200 kartel eta 6 post argitaratu ziren, eta 18 udal-mupitan zabaldu zen.

Bestalde, **Harrotu** Iruñeko Udaleko Sexu eta Genero Aniztasunari Arreta eta Informazioa emateko Zentro Publikoak LGTBI kolektiboaren inguruan informatzeko eta haren parte-hartzea nahiz eskubideak sustatzeko zerbitzua mantendu zuen, arreta emanez 280tik gora emakumeri eta 200etik gora gizoni. Halaber, hiruhileko programari eutsi zion, bai eta herritarrak sentsibilizatzeko ekintzei ere.

Harroturen programazioa hainbat programatan dago banatuta:

- ahalduntze pertsonala,
- ahalduntze kolektiboa,
- sentsibilizazioa,
- boluntarioria, eta
- kultura-jarduerak.

Hiru hilean behin programatutako jardueraz gain, ekitaldiak ospakizun-egunotan egiten dira:

Liburuaren Eguna zela eta, **Harrotuko liburutegian eskura dauden LGTBI liburuen gida** bat argitaratu zen, helburu hauekin:

- Harrotuko liburutegi zerbitzua ezagutaraztea.
- Eskura dauden LGTBI liburuen eta materialen berri ematea herritarrei.
- LGTBI kultur topagune bat sortzea.
- LGTBI gaiei buruzko liburuak, bideoak eta egileak ezagutaraztea.

LGTBI liburuen gidaren 2.000 foielto argitaratu ziren.

Ekainaren 28an, Iruñeko Udalak kolore askorekin argitu zuen udaletxeko fatxada, eskubideen aldarrikapenekin bat egiteko eta pertsona askok beren sexu-orientazioagatik edo genero-identitateagatik pairatzen duten diskriminazioa salatzeke. Kontzertua egin zen San Jose plazan, 250 pertsona inguru bertaratuta, eta LGTBI Bertso Saioa, 120 pertsonak parte hartuta (80 emakume eta 40 gizon).

Urrian, hainbat jarduera antolatu ziren, elkarrekin lankidetzan, hiriko trans pertsonen errealitatea ikusarazteko eta arlo horri buruzko topaguneak eta gogoeta-guneak sortzeko:

- *Sentimientos encontrados* liburuaren aurkezpena (25 emakumek eta 25 gizonek parte hartu zuten).
- *Mi pequeño gran Samurai* dokumentala (80 emakume eta 80 gizon parte-hartzaile).
- *Ahalduntzen naiz, nire burua gustuko dut* lantegia. lantegia (5 emakume eta 7 gizon parte-hartzaile).
- Solasaldia: *Trans errealitateari buruzko begirada sexologikoa* (40 emakume eta 20 gizon parte-hartzaile).
- Dantza garaikidearen inguruko sorkuntza-lantegia: *¿Qué tal si yo estoy yo y tú estás tú?*

Azkenik, Berdintasun alorrak, aurreko urteetan bezala, LGTBI kolektiboendako dirulaguntza kudeatu zuen, herritarrei eta/edo LGTBI herritarrei zuzendutako proiektuak egiteko, haien parte-hartzea eta ahalduntzea sustatzeko, eta gizarte-eskubideak lortzearen alde lan egiteko. Horren bidez, 5 erakunderen proiektuak finantzatu ziren eta, guztira, 15.735 € jaso zituzten.

JAKINARAZITAKO EKINTZEN AZTERKETA KUANTITATIBOA

2022an, LGTBI+ komunitateari buruzko jarduketan 9 jarraipen-fitxa jaso dira, guztiak ere 42 ekintzari buruzkoak. Informazio-proiektuan sexu-aholkularitzako zerbitzu bat sartzea LGTBQI kolektiboarendako, ahalduntzearen esparruan.

Jakinarazitako jarduera guztietatik 6 ohikoak dira alorretan, eta 3, berriz, unean unekoak: LGTBQI/LGTBAI kanpaina, LGTBI+ Liburuen Gida, eta Komunikazio alorrak prestatu eta zabalduetako kanpainak. Horiek guztiak berez dagozkio Berdintasunari.

Jarduerak herritarrentzat izan ziren, dirulaguntzen deialdiaren kasuan izan ezik. Kasu horretan, diruz lagundutako proiektuetako batzuk LGTBI herritarrendako soilik izan ziren, eta beste batzuk, berriz, herritarrendako oro har. Ekintza-motaren arabera, 3 Prestakuntza Ekintzak/Lantegiak/Informazio Saioak/Dibulgazio taldean sarturik daude; 3, Sentsibilizazio Kanpaina eta/edo Ekintzen taldean, eta gainerakoak, beste tipologia batzuetan: Dirulaguntza, Arreta Zerbitzua eta Protokoloa.

Abenduaren 31ko ekintzen egoerari dagokionez, ekintza guztiak 2022an gauzatu dira osorik, baina haietako 6 2023an mantendu edo errepikatuko, hots, ohikotzat jotzen direnak.